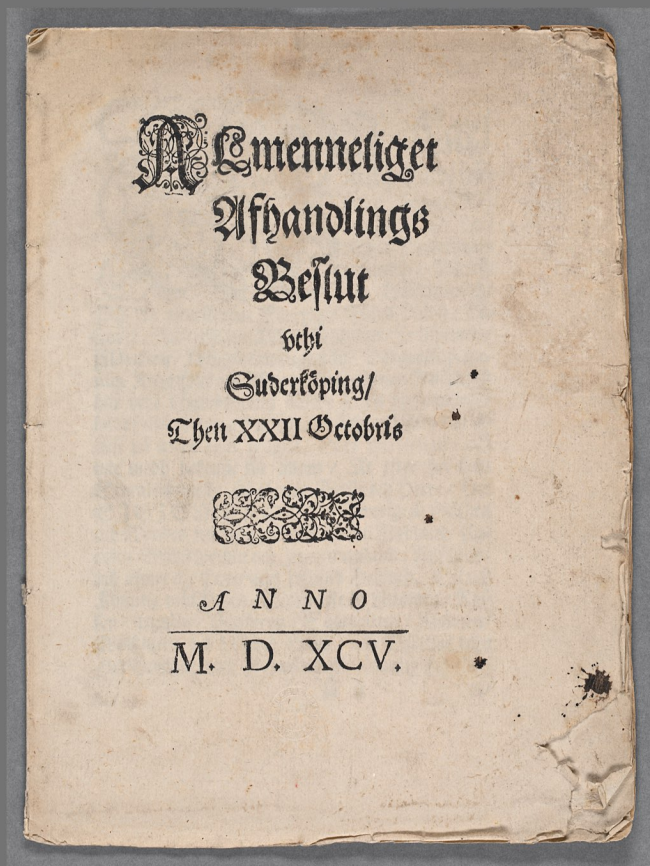

/ Karl

Almenneliget Afhandlings Beslut vthi Suderköping, Then ...

SOT // Kungl. förordningar / 2. saml.

Tillkomstår 1595

Digitaliserad år 2016

National Library
of Sweden

Almenneliget
Afhandlings
Beslut

och

Suderköping/

Den XXII Octobris

A N N O

M. D. XCV.

Handwritten text, possibly a name or title, with a decorative flourish on the right side.

Handwritten text, possibly a name or title.

Handwritten text, possibly a name or title.

Small handwritten text or mark.

Handwritten text, possibly a name or title.

Handwritten text, possibly a name or title.

Handwritten text, possibly a name or title.

Handwritten text, possibly a name or title.

Handwritten text, possibly a name or title.

S **A** **C** **A** **R** **L** **C** **a** **r** **l**
medh Gudz nå-
de / Sveriges Rik-
tes Arffurste / Her-
tigh til Suderman-
nelandh / Närke
och Wärmelandh /

Och wi efterskrefue Sveriges Rikes Råd / Bi-
scoper / Ridderkap / Adhel / Friborne / Frälsmän /
Glärkerij / Krigzbefalningzmän / Borgerkap / me-
nige Krigzfolck och Almoge / som i thenne Riksdagh
här vthi Söderköping hafwe varit församlede /
både fulmechtige aff alle Landzänder / såsom och el-
lest på våre egne wagne / Göre wetherligit / och
här medh bekenne för allom / At efter thet then
Stormechtigeste Högborne Furste och Herre / Her
S J W J E M B N D V S / Sveriges / Gøthes
och Wendes Konung / Storsurste til Sindland / Ca-
relen / Wäsktipethin och Ingermanland i Ryssland /
och öfwer the Læster vthi Lissland Hertigh. Ed och
Konung vthi Pölen / Storsurste til Littowen / Ryss-
sen / Proußen / Masuren / Samogittien / Kiowien /
Polhittien och Lissland Herre / vår Elskelige käre
Her Brodher / och allernädigeste Konung och Her-
re /

re / medan hans Kong: Matest: nu senest en ringe
tjdh war stadd här i Riket / icke hadhe lägenheet/
både för monge höge och wichtige inländske och vth-
ländske saaker och ärender / Såsom och för sin hasti-
ge bortfärd af Riket / at bestelle och förordne så ful-
komligen såsom hade bort stee / huruledes Regerin-
gen vthi H: K: M: främware i alle måtte bäst och
sticketigst kunne blifwe förestånden. Och ändoch
H: K: M: nu sedan H: K: M: drogh aff Riket/
någerlunde är ther om påmint worden / både medh
Bress och budh/ Så haswer H: K: M: doch listwel
(ther vthländes stadd / och vthan twiswel medh
monge thes Kongerikers saaker och bestelningar/
mycket förhindret och bekymret) icke någon ytterligere
bestedh ther oppå kunnet eller täckts at gifwe / hwar
vthaff i Regeringen och Regementz saaker här inri-
kes / mycken oordning sigh haswer nppet / och förmär-
cke låritid / och än nu ytterligere är til at befruchte/
hvilket framdeles kan lände högb: Kong: Matest:
sielff / och thette wårt käre Sådhermes land til oroo
och oenigheet / och omsöder til en obotelig skade / bå-
de vthi Andeligh och Wärdzligh måtte / om sådant i
tjdh icke blefwe tilböriligen och skäligen botedt och
affskaffet.

Hwarföre / Efter thet Gudh then Allzmechtige-
ste nådeligen haswer giordt på then longwarige och
blodzsthyrtige Ryske kriggh een godh ånde / medh skälli-
ge och

ge och lidelige willkor / så at wij nu förmedelst hans
hielp / en stadig vthländsk fredh på alle stidher haf-
we / För hwilket böör honom loff och priis i ewigheet.
Eshynes nu ingen ting meer ware af nöden / än at
inländskt enigheet och samhelligheet / på hwilken af-
somsförst macht ligger / måtte blifwe wedh macht
hållen / och således then vthländske fredh / then Gudh
gifwit hafwer / medh godh ordning / Lagh / Rätt /
och Rättwises styrkiende / rätteligen nyttiet och
bruket. Thersföre äre wij högeligen wordne förorsak-
tede / thenne påsiändende / och nu snart öfwerstånd-
ne / och igenom Gudz tilhielp welhåldne Rätzdagh /
at låte sammen skrifwe / berame och hörsamligen be-
sökie / och hafwe oss efter tidigit welbetänckt / skrifwil-
ligt råd / i the helige Treesaldigheetz namn / om
thesse efterskrefne Artikler / således beslutet / sam-
fatt och föreignet :

Först och främst / På thet at ingen then mening
hafwe skal / At wij then Rättrådighet / Trygheet och
Troheet / som wij högb: Kong: Maest: både mun-
teligen och skrifteligen låfvet och tillsagt hafwe / welc
här medh i någon måtte förkränckie eller och öfwer-
trådhe / Thersföre så låfwe wij nu som tillsärende / at
wij wår förre glorde Eedh och lyfte / ornggeligen och
fast hälle wele / och nu vthi H: K: M: fränware /
hälle H: K: M: enär H: K: M: kan synes komma
hitt til sitt ArtRätte igen / och på dedz fall (thet Gudh

mådeligen afwende och fördröye) H: K: M:^{ts} Mans
arswinger / Riket medh alle thes Inbyggere til go
de och trogen hand / Aldeles sökie / fordre och främie
H: K: M:^{ts} och Riksfens gagn och bästa / skade och
förderff förekomme och afwerie / och i tidh warne och
tilkenne gifwe / efter wår ytterste förstånd och för
måge / och så fränwarendes som närwarendes / wa
re och blifwe H: K: M: hulle / trogne och råtrådi
ge / Otwißlendes at H: K: M: obråkligen håller /
hwadh H: K: M: Eweriges Rikets Ständer i
sin Konunglige Gröning / ther emoot låstwet och til
sagt hafwer.

Thernäst / Efter thet hög:^{te} Kong: Maiest:
thette wårt Gädernes Rijke / på wår Religion och thes
Frühheet / alle andre Secter och theres bruk / utslu
tendes i sin Konunglige Gröning / både schrifteligen
och munteligen försäkret hafwer / öfwer hwilket än
här til icke så fullkomligen är hållit wordet / både för
thet man hade förhoppes / then Papisstke Religions
bruk och *Exercitia* , skulle aldeles / efter hög:^{te} Kong:
Maiest:^{ts} försäkring / uthan någon wärdere erod eller
påyrkande / blifwe affskaffet / eller aff sigh sielff falle /
såsom tilbörligt varit hade / Men efter thet icke
steedt är / uthan at the än nu daglige dagz förökes /
och thet som meer är / een part oroligen aff samme
Religion bruke myken oprorisk ondsäyelse och hotan
de / hwilken ofs / näst then Konunglige gifne försä
kring /

fring/ nu på thenne tijdh särdeles mykit förorsaket
hafwer/ samme Konunglige lyfte/ aldeles som then
i Bookstaften lyder/ vthan något längre drögzsmål
at fulfölle och widh mache hälle/ Therföre bewillie och
samtyckie wij/ at alle Samqwemder och Kum/ hem-
lige och oppenbarlige/ som the Påweste här i Riket
här til bruket hafwe/ heller andre Secter/ ehwadh
namn the hafwe kunne/ aldeles blifwe affstafade/
och theres Präster och Lärare affsagde/ och innan
Sex wekur efter thette beslut aff Riket förwiste/
Allthenstund the hafwe hållit sigh orolige/ och icke
hafwe här något at bestelle/ när the icke må bruke el-
ler uppehålle theres falske Gudzienst/ En heller an-
dre leet Personer/ aff then eller annen Secte/ som
icke kommer öfwer eens medh wår Almennelige Re-
ligion, tilstädies til någre Riktsens Embeter/ högge
eller lägre/ och förthenstuld icke någon löhn eller be-
soldning här aff Riket böde och skal efterlåtes/
vthan igentalles/ Doch så länge the sigh stille och ro-
lige förhålle/ alztingz vthan all stempling/ och andres
vnges eller gambles förförelse/ måge the nitwte
Sweriges Lagh/ Privilegier och Frtheter/ ef-
ther Konungens försäkring/ och sem thet i Upsala
i then sidste Konunglige Gröning war samtyckt och
esterlåtadt/ Befinnes annet/ lönligen eller oppen-
barligh/ och sådant kan medh fullom skålom bety-
ges/ blifwe therföre nåsse/ och i lte måtte medh the
andre

andreförwiltste. Medh Wadysiena Glöster / Effter
at höb^{te} : R : M^{ts} försäkring lyder / at emoot then
Augsburgiske Confession och Upsala förening Anno
93, icke något / antingen medh Scholer eller Kyrkior
någerstädes här i Riket / medh gode eller onde skal
inträngies / och icke något hinder eller förfång i nå-
gen måtte göras / vthan thet medh hålles / efter som
thet war i Konung Gustafz sidste / och Konung Za-
hans förste (bägge Christelige och höglöflige ihugh-
kommelse) Regementz tindh / Therefore skal alt mis-
bruk i for^{de} Glöster / och thes Personer aldeles af-
skaffes.

Widere / Efter thet högbemelte Furste / Her-
tigh Carl nu för alle samptlige Ständer / såsom och
elliest åtskillelige reeser tilförende / hafwer lättid för-
stå / hwadh beswåring H : S : N : hafwer / länger i
R : M^{ts} fränware / til at förestå theme Rikzrege-
ring / för någre märckelige brister skuld / som H : S : N :
sielff munteligen hafwer någerlunde vptalt / och el-
liest medh then Schrift / som H : S : N : nu hafwer
inlagt / hwarföre H : S : N : förmålte sigh gerne
wele medh förb^{te} Regering ware förskonedt / såsom
H : S : N : thet och begäredede / så framt på the sam-
me H : S : N : beswåringar icke någre böther skaffes
kunde heller måtte / Så efter thet H : S : N : är sielff
en Arf Furste i Riket / hwilken och ligger macht vp-
på / at alting wel och skickeligen tilgåår / Therefore
hafwe

hafwe wi nu ödmuäeligen begäret / Ut H. S. N.
Efter som Kong: Mälest: wär nådigeste Konung
och Herre thet sielff begäredt och H: S: N: ombes
trodt hafwer / wil än nu nådeligen finnes / så här ef
ter som här til obeswäret / medh sampt Rikhsens
Råd / om Regeringen och thes ärender nödhorste
ligen at bestelle / högb: K: M: Kong: Mälest: hwilkom
heele Rikket besworidt är / och H: K: M: afföde /
Ed och H: K: M: unge Broder / och snarest sagt
på een händelse / både Konungzlige och Sursilige Arf
herrer / efter Arfzräkten och Successionen til gagn och
gode / och alle Rikhsens Vnderfäter och Inbyggere
til at niute Sveriges Lagh / Friheetter och wälfång
ne Priuilegier / Och allthenfund H: S: N: nu på
nytt hafwer samtyckt at wele tage sigh Regeringen
opå / medh sampt Rikhsens Råd / låfwe wi sampt
ligen och synnerligen Rikhsens Ständer / Andelige
och Wärldzlige / Kohle och Dädle / Yppere och ringe
re / Ut wi så myket oss tilkommer / wele hälle och ken
ne H: S: N: för wär Förman och Rikhsens Förestån
dare i H: K: M: fränware / och til thes H: K: M:
kan komme i Rikket igen / til högb: K: M: och
Rikhsens gagn och bäste / Ut bewisse H: S: N: all
tilbörlig lydno / råttträdigheet / troheet och wälwillig
riensht / och för wäre Personer H: S: N: wedh then
Tittel Rikhsens Föreståndare kalle och nämpne /
Doch här medh högb: K: M: högheet och Ko
nung

ninglige rättigheet icke förnäär/ Så och efter thet
skriftelige Förening/ som emellen H: S: N: och Rik-
sens Råd hafsver tilförende warit samtyckt/ Hwar-
före skal och alt thet som Regementz saaker weders-
kommer/ och märckeligt är/ och H: K: M: wil hafwe
bestelt och ohrättet här i Ewerige/ högb: H: S: N:
och Riksens Råd fram för någon annen tilskrif-
wes/ Doch ther annorlunde skedde/ haffue ingen
macht ehoo han hålst är / som sådanne befallningar
bekommer aff eenskyldt betenckiende något ther om
bestelle / förr än han sigh hoos högb: Furste och
Riksens Råd försport hafsver/ hwilke sedan othan-
twiswel thet warde förordnendes och bestellendes /
som H: K: M: och Rikket efter bågge theres Eedh
kan nyttigest och gagneligest ware.

I like måtte är och beslutid / skal hafwes för-
dragh / At sökte och kräfwe beskeedh i Pälén om
Ewenste saaker/ och late H: K: M: sielff i så måtte
blifwe obekymbret / hålst medan H: K: M: icke
hafwer the Mån hoos sigh i något bruk / som H: K:
M: hafwer eller kan / i Ewenste saaker liite på/
Therfore skole alle Rättegånger / beswåringer och
klagemåls saaker/ här inriktas efter Eweriges Lagh/
och efter thet Mandat som Anno 1593 ther om vthi
Upsala vthgick / hwilket högb: K: M: och sielff
hafwer stadfast/ ransakede och sletne blifwe / och icke
til Pälén förskutes / heller tådan någon doom eller
affkeedh

affskedd hordres / Finnet sigh någon i så måtte be-
swåret. Wådie til Konungens heemkomst. Så böör
icke heller Konungz doom / vthlandz gifwen / til nå-
gen Execution warde annammet / Elliest ware ingen
förbudt H: K: M: om sine egne saaker och ären-
der och annat hwadh tilbörligt och skäligit är / vthan
någens olämppe / särdeles theres som i Regeringen
äre / at besökte / Doch at H: K: M: Förskrifter och
befalningar först lände til H: S: N: och Rijsfens
Råd / som förbemålt / och icke någon annen ther om
immediate til at bestelle.

Om alle Rijsfens Embeter / när the behöfwes /
må H: S: N: medh Rijsfens Råd och flere the
förnämste Ständers som thet kan wederkomme /
råd och samtycke i Konungens fränware lage och
förordne medh sådanne Personer som skickelige / tien-
lige och Vnderfäterne nyttige äre / Doch så / at Ko-
nungens och Cronones eenstulte / Eedhsworne Män
och Tienere vthi Cronones Embeter brukede blifwe /
och hafwes i acht-gamble och welförtiente Personer /
Doch i Rijsfens förnämlige Embeter icke heller någon
fulkomlig insatt förr än Vnderfäterne i then Landz-
ände / ther som sådanne Embetmän behöfwes heller
och elliest the som thet wederkommer / hafwe theres
früe wahl och stämme / och sätttes tree i wahlet / efter
som Sweriges Lagh / på hwilken Konungen swo-
ridt hafwer / om sådanne förnämlige Embeter nå-

gerlunde berörer / Och doch likwål efter som then
Konungzlige högheet och rättigheet medh rätte
fordrer och kräfwer / Ther brede wedh gifwes Ko-
nungen om Personerne tilkenne / och ther vthaff sam-
tyckte Konungen een / hwilken H: K: M: synes / och
om icke befinnes at H: K: M: emoot them någre
laglige eller skälige insager hafwer / och icke thes min-
dre medh thes stadfsästelse fördröner / hwilket kan läm-
de Riket och Regementzsaakerne til märckelig skar-
de och affaknedt / Så hafwe doch likwel H: S: N:
macht thes förinnan / een aff the tree ther vthi at
bruke / Doch icke heller the Embetzmån som Konun-
gen här i Riket närwarendes förordnet hafwer / at
affättie / vthan emoot them kan finnes Laghe skäl /
hwilket rättwisligen böör skårskoder / at the sådan-
ne Embeter och tienst förwårcket hafwe / En heller
någen til flere Embeter förordnes / än han wål / och
medh Riktsens gagn förestå kan.

Ther emoot låfwe wij Carl medh Gudz nåde /
Eweriges Riktes ArfFurste och Föreståndare / Her-
tigh til Sudermanneland / Näricke och Wärmeland /
At wij oss troligen ther emoot befljite wele / Rik-
sens saaker medh Riktsens Råd; Råde / både i An-
delige och Wårldzlige måtte / medh sådan åhuga och
tilbörlig troheet / efter wårt bästa och ytterste förstånd
förestå / som wij kunne wette och besinne H: K: M:
efter thette Riktz lågenheet / nyttigt och til gode / wårt
fåre

fåre Gädernes Rikke/ thes Ständer och trogne Under
säter til wälfärd och bästa både i Andeligh och Le
kamligh måtte lände kan/ At hwar och een skal först
wedh Gudz klare och rene ord/ efter then Augsburgi
ske Bekenneelse/ och then Förening vthi Upsala giord
och vpratet bleff/ Så och Sweriges bestrefue
Lagh och the Priuilegier och Frähecter hållen och
förswaret blifue/ som hwar och een efter sit ståndh
och framfarne Konunger och Regenter haft/ och skä
ligen bekommit hafwer/ och han kan ware berättiget
til/ Och elliest Sweriges Rikke/ och hwadh thes
saaker och handlinger wedkommer/ medh Rikksens
Rådz Råde/ siyre/ regere och handle/ aldeles i alle
måtte efter then Eudz lydelse/ som Kong. Maest: i
sin Konunglige Gröning vthi Upsala/ sine Under
säter listigen giordt/ och skrifteligen medh försäret
hafwer/ Och wii af bästa förstånd kunne wette och be
sinne högb.^{te} Kong: Maest: nyttigt och til gode/ och
Rikksens Ständer och Underäter til wälfärd och
basta både i Andeligh och Lekamligh måtte lände
kan/ Efter som wii thet för Gudh/ högb.^{te} Kong:
Maest: och Rikksens Ständer/ wele näst Gudz
hielp tryggeligen til swars ware. Hwadh som och
medh wårt och medh Rikksens Rådz fröwillige
Råd/ thet them vthan något misshagh skal ware
fritt och efterlätit at meddele/ blifwer samtyckt/ be
slutit och giordt/ Eäsom wii och i wichtige saaker/

och thet som Rikket och Regeringen kan angå / thes
förutthan intet wele företage / thet wele wiij och sampt-
ligen hälle vthöfwer / at stadigt och oryggeligen skal
hället blifwe / både nu och i tilkommende tijder / och
ther näst alle för een / och een för alle bestå och för-
sware / ehwar så framdeles kan fordret och begäret
blifwe.

At wiij themne Förening sålunde som förbe-
målt är / godwilligen giordt och samtyckt hafwe /
Kong: Majest: wår Elstelige käre Her Broder /
och nådigeste Konung och Herre til gode och trogen
hand / och Sveriges trogne Inbyggere och Un-
dersåter til wålsfärd och bästa i alle mätte / Och then
efter som hon här klarligen i Bookstafwen vthi alle
sine Puncter lyder / obräkligen hälle wele / D: K:
M:^{ts} högheet och rättigheet / efter som Sveriges
Lagh fordrer och kräfwet / och wår Eedh aldeles
förbehållen och oförkränckt / Hafwe wiij Carl medh
Gudz nåde / Sveriges Rikes Arf Furste och För-
ståndare / Hertigh til Sudermannelandh / Närke
och Wärmelandh / och wiij ofteb:^{te} Rikhsens
Ständer / här neder vnder förseglet och vnderskrif-
wit / Och ther wiij eller andre här närwarendes el-
ler fränwarendes / som icke til themne berammede
Camgremd komne äre / hwilket man icke förseer
sigh

figh aff någon otrugheet eller olydno skeedt ware/
icke wele göre ett medh oss i thet som här är wor-
det beslutdt / til Kong: Majest:^{ts} och Sädernes/
landsens menige gagn och wälfärd / som förb:^{ts} är/
hwar om efter thenne Riksdagh them böör tilbör-
ligen vthi alle Landzänder blifwe tillkenne gifwit/
och när the efter föregängen vnderwifning och för-
maning / icke hafwe rättmätige skääl här emoot at
förebåre / hwilket them och skal ware frjtt och efter-
låtit / Så wele wij hafwe oss från them affagde/
och hälle them för Riktsens orolige och affyndre-
de zemmer / och för them som thet göre och Riktsens
höge Embeter betiene / theres wälde och myndig-
heet / lagligen och tilböriligen hielpe til at minste och
förkorte / efter som wij samptlige finne tilbörliget
och skäligit ware / På thet icke Riket ytterligere ska-
de aff sådanne oenigheet tage skal / Och alle the som
ifrån thenne wår Allmennelige / frjwillige Före-
ning affallendes warde / antingen för Nerra gunst/
egen nytte heller andre orsaaker / ehwadh nampt
thet och hälst hafwe kan / heller och sigh ther til late
bruke / at här emoot / heller och emoot thet som högb:^{ts}
Kong: Majest: Riket försäkret hafwer / På hwil-
ken thenne wår Förening grundet är / någet wäld-
samligen / aff hwem thet och hälst skee och tilbudes
kunde /

kunde/ skulle företages lönligen eller oppenbarligen/
them wele w^t achte och hålle för Kong: M^{tes}t. ^{ts} o^r
rättrådige och K^{ns}ens oproriske och otrogne M^{än}/
och S^äderneslandens förderfwere / och hielpe them
til at emootstå och förfölle. Datum Eu
derköping/ then 22 Octobris/

Anno *Uc.* 1595.